

El carrer de la Cort Reial

129

El carrer de la Cort Reial comprèn dos trams adjacents: el que va dels Quatre Cantons a les Voltes d'en Rosés i el que des d'aquest indret arriba fins a la Plaça de l'Oli. Es troba situat, doncs, en la zona cèntrica del barri vell i, com el seu nom assenyala, té un origen medieval indubtable.

Apareix en la nomenclatura urbana de Girona des del segle XIII. Abans que existissin el carrer de la Galera —actualment de l'Argenteria— i la muralla sobre l'Onyar solia afrontar per la banda de sol ponent amb el riu. En un document de la tercera dècada del segle XV és citat com a carrer de les Voltes de l'Escrivania Reial. També va anomenar-se de la Cort Reial, perquè hi havia la cúria del veguer, és a dir, el representant del rei, i en algun moment es digué de l'Argenteria Vella.

El topònim s'ha conservat pràcticament intacte —tant a nivell popular com oficial— per designar la via. Tot amb tot, podem esmentar com a variació anecdòtica la que es produí el dia 11 de juny de 1873, quan el regidor republicà Josep Pujol proposà i assolí que la corporació municipal substituís la denominació tradicional per la de «Consejo Federal», modificació que tingué la mateixa vida breu que la Primera República. Menys sort acompanyà la proposta que, l'any 1936, féu la federació local de sindicats de la Indústria de Girona (CNT-AIT) en el sentit de dedicar el carrer a Luis Sirval, ja que no fou presa en consideració.

El carrer de la Cort Reial era antigament el carrer dels notaris. A la Girona del segle XIV, la notaria gironina estava en mans de la família Taialà, que l'havia rebuda per concessió reial. Bernat Taialà, com han recordat Duran Canyameras i Christian Guilleré, tenia sota les seves ordres una desena de notaris o substituïts que treballaven en aquest carrer i que amb els seus llibres de registres ens deixaren una font inapreciable per a la història social i econòmica de la Baixa Edat Mitjana.

Pel que fa al veguer, direm que era una autoritat delegada de la

corona amb jurisdicció governativa, judicial i administrativa. L'estatut dels veguers pròpiament dit començà amb Jaume I (1228) i llur jurisdicció coincidirà amb la dels bisbats. Era un càrrec nomenat directament pel rei. El veguer, per la seva banda, nomenava els jutges ordinaris, escrivans, saigs, nuncis o corredors de la seva cort.

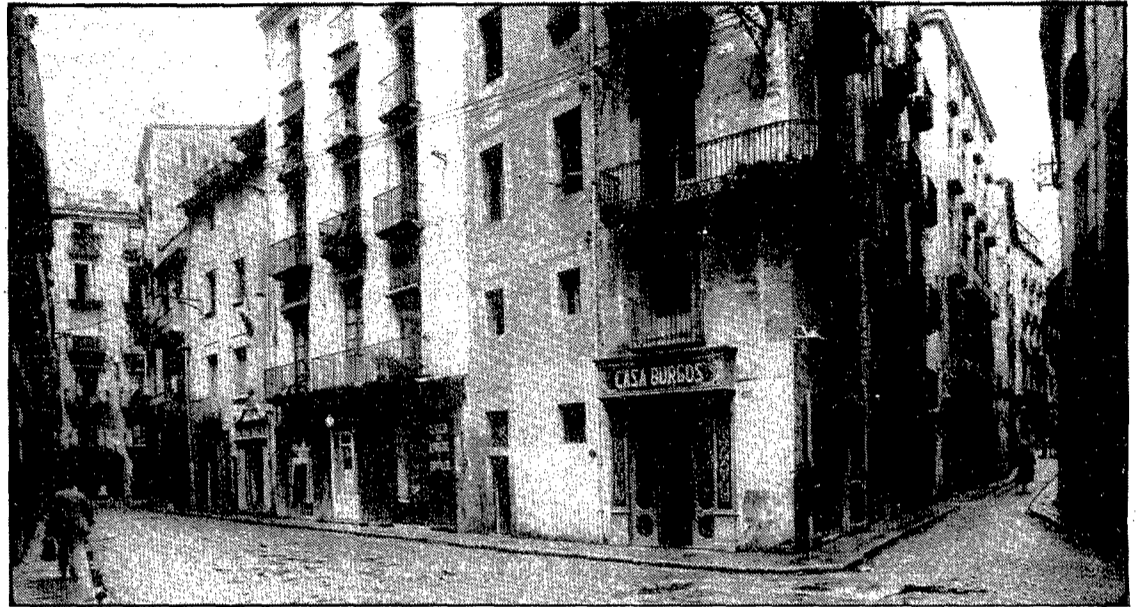
L'any 1889 el carrer va ser empedrat, però el 8 d'octubre de 1911 —segons una gasetilla del «Diario de Gerona»— hom es queixava dels sots que el feien gairebé intransitable: «Aquel adoquinado, en la seccion que comprende desde la farmacia Vivas hasta las Cuatro esquinas se hizo en condiciones excepcionales, pues algunos propietarios colindantes se negaron a contribuir al pago de lo que se les pedía, a consecuencia de lo cual había trozos de empedrado en medio del adoquinado general, y cuando aquellos desaparecieron la operación se hizo en forma tan deficiente que a eso es debido haya actualmente baches en verdad peligrosos».

La festa popular i religiosa de la Cort Reial se celebrava el mes de setembre en honor de Sant Corneli. L'any 1911 va ser animada per les cobles l'Art Gironí i la Principal de Santa Coloma de Farners. A les celebracions s'hi afegien els veïns de la plaça de l'Oli i del carrer del Sac.

DOS CASALS REMARCABLES

La Cort Reial forma part del barri antic de Girona, del recinte medieval que sorgí arran de la muralla romana que arribava fins al riu per la zona on comencen les Ballesteries. Però, malgrat el nom sumptuós, no gaudeix de mansions senyorials ni d'edificis massa remarcables des d'un punt de mira arquitectònic o artístic. Cal destacar com a més sobresortints els que pertangueren a Martínez Davalillos i a la família Pol.

La casa que fou de Felip Martínez Davalillos és la número 18 i es fa remarcar especialment per l'escalinata del segle XVIII. El propietari fou un hisendat noble, cavaller mestrant de Ronda i senador del regne, que ocupà plaça

El carrer de la Cort Reial, a l'esquerra, i el carrer de Bonaventura Carreras Peralta —començament de la Força—, a la dreta, vistos des de la plaça de l'Oli, en una fotografia de començaments de segle. (Foto: Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona)

de regidor a l'ajuntament gironí, presidí el casino i actuà també com a primer comandant del batalló d'infanteria de la milícia nacional. Era fill de Barcelona i morí a Girona l'any 1864.

La casa Pol fa cantonada amb la plaça de l'Oli i presenta un seguit de balcons a la façana. Data del 1849, però va ser reconstruïda el 1861 amb una alçada superior a la permessa. La família Pol té la casa pairal a Montfullà; entre els seus membres podem esmentar Pere de Pol i Missé, que milità en el carlisme i fou regidor de l'ajuntament de Girona (1917).

UN CARRER RENOVAT

El P. Roig i Jalpí descriu la Cort Reial del segle XVII dient que «es calle muy buena, ancha, larga y adornada de buenas casas de caballeros y ciudadanos honrados». L'any 1651 s'hi comptabilitzaven 23 caps de casa i els oficis més representats eren els de notari i escrivà. Hi residien també el llibreter Rafael Pou i l'argenter Josep Güell, a part de diversos artesans i botiguers.

A començaments del segle XX hi havia botigues i establiments típics com els que trobem anunciats en un guia del 1906. Al número 18 s'hi acollia «La Neotafía» de Francesc Matas, especialitzada en «grandes existencias

El braç del carrer de la Cort Reial més pròxim als Quatre Cantons i el carrer de les Ballesteries, vistos des de les Voltes d'en Rosés, actualment (Foto: Joan Comalat)

de ataúdes, desde los mas modestos a los más suntuosos, dispuestos para salir a todos momentos, tanto de noche como de día». Al 23 hi havia la tintoreria dels successors de Josep Prats, al 21 l'agència de negocis de Narcís Bellsolà que facilitava préstecs hipotecaris i gestionava afers administratius i comercials, i al número 1 la sastreria de Joan Juanola, que oferia «capas, gabanes y trajes desde 25 a 100 pesetas». Al mateix número 18 s'hi localitzava la botiga de Francesc Paretas i Augé, dedicada a estoreria, palmeria i persianes, comerç que persisteix en els nostres dies regentat per la seva filla.

Al carrer de la Cort Reial, també s'hi instal·laren alguns locals polítics i sindicals, com la Federació Local de Sindicats o el Cercle Democràtic Republicà Federal (1870).

Fou així mateix centre de sortida de les tartanes que anaven a la Bisbal. Ara és una continuació del barri comercial de la Rambla i l'Argenteria, i al costat d'establiments més o menys antics com el taller fotogràfic de Sebastià Martí, la botiga de vins de la senyora Girbau, la Granja Mora o la llibreria Jordà, apareixen comerços de modes i bars que hi atrauen una concurrència juvenil que anima la via. La Cort Reial és plena de vida i de moviment, de botiguetes assequibles que serveixen les necessitats bàsiques i les més refinades. Ara que els estralls de les inundacions semblen irrepitibles, el carrer es renova i confia en el demà.

LES VOLTES D'EN ROSÉS

La Cort Reial comprèn també les típiques voltes d'en Rosés, nom popular que recorda el d'un hisendat del segle passat que es deia Miquel Rosés i Roger, que actuà també com a regidor del municipi.

Josep Pla les ha descrites com a testimoniatge d'un temps que ha és històric: «Aquestes voltes foren, a l'època dels carros i de les tartanes, i a més forta raó a la de les diligències, un dels centres de Girona més vitals. Era el punt dels ordinaris, dels traguers i dels passavolants. Les cases de menjar, que sovintegen pels seus voltants, les quadres fosques, que encara s'hi veuen, són la reminiscència dels antics hostals. De tota manera, les voltes d'en Rosés mantenen el seu prestigi i els dissabtes tenen una animació concentrada. En els pisos llòbrecs d'aquest paratge, hi viuen metges, advocats i homes de negocis en un ambient que sembla concentrar la quinta essència de la vella i impressionant ciutat».

Avui els personatges que vivifiquen el paratge són uns altres —alumnes del conservatori de música, clients de la fonda de Cal Ros, joves que freqüenten els bars veïns—, però encara alguna porta tancada com la d'una antiga cotilleria és capaç de fer reviure temps passats.

La Cort Reial i les Voltes d'en Rosés vistos des del costat dels Quatre Cantons, en una fotografia de començaments de segle (Foto: Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona)

J. Clara